

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudkyně Mgr. Lenky Bahýľové a soudce JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **A. A. R. A.**, zastoupeného advokátem Mgr. et. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., sídlem Oveňecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, týkající se rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 4. 2017, č. j. OAM-720/ZA-ZA04-H11-2015, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2019, č. j. 32 Az 41/2017 - 69,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2019, č. j. 32 Az 41/2017 - 69, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 18. 4. 2017, č. j. OAM-720/ZA-ZA04-H11-2015, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.
- IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti ve výši 115 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. et Bc. Filipa Schmidta, LL.M.
- V. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. et Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 8 228 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 4. 2017, č. j. OAM-720/ZA-ZA04-H11-2015 (dále též jen „rozhodnutí žalovaného“). Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil stěžovateli mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplývá, že žalovaný rozhodoval o druhé žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu v České republice. Poprvé stěžovatel požádal dne 23. 8. 2011, kdy vystupoval pod falešnou identitou jako státní příslušník Libye. Rozhodnutí o první žádosti stěžovatele bylo rozhodnutím žalovaného ze dne 13. 2. 2013 zastaveno podle § 25 písm. d) zákona o azylu, neboť stěžovatel se nedostavil k pohovoru a stav spisu žalovanému neumožňoval o žádosti rozhodnout.

[3] V nyní posuzované žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 26. 8. 2015 stěžovatel uvedl, že má obavy před pronásledováním, neboť je od 2008 aktivním řadovým členem Muslimského bratrstva, angažoval se v charitativní oblasti. Před odjezdem z Egypta v květnu 2011 byl na své farmě fyzicky napaden, bylo mu vyhrožováno zabitím, následně mu stejné osoby (jedna z nich s vlivným postavením a napojením na Ministerstvo vnitra, resp. v té době vládoucí Národní stranu) zapálily dům a jeho farmu obsadily. Na policii se obrátil několikrát, ta mu však nepomohla. V červenci 2011 (již ze zahraničí) se stal členem Strany svobody a spravedlnosti (FJP). Z Egypta naposledy vycestoval v květnu 2011, do konce roku 2012 pobýval v ČR, poté strávil cca 2 roky v Německu a dalších cca 6 měsíců v Polsku, od 11. 8. 2015 pobývá v České republice.

[4] Žalovaný při svém rozhodování vycházel (jak uvedl ve svém rozhodnutí) z žádosti stěžovatele, provedených pohovorů (22. 10. 2015 a 9. 3. 2017), informací z Cizineckého informačního systému (CIS), spisového materiálu k předchozímu azylovému řízení stěžovatele, důkazů doložených samotným stěžovatelem (tj. ze zprávy Všeobecné zdravotní komise I. S. ze dne 15. 3. 2011, protokolu z policie ve městě Alsalam ze dne 14. 4. 2011, stěžovatelova průkazu člena FJP, článků z médií doložených stěžovatelem) a dále z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Egyptě. Konkrétně vycházel z informace Ministerstva zahraničních věcí č. j. 120715/2015- LPTP ze dne 7. 12. 2015, zprávy Ministerstva zahraničních věcí Velké Británie o lidských právech a demokracii za rok 2015 - kapitola IV: prioritní země - Egypt ze dne 21. 4. 2016, zprávy Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických - zpráva o dodržování lidských práv v roce 2015 - Egypt ze dne 13. 4. 2016, výroční zprávy organizace Human Rights Watch 2016 - Egypt ze dne 27. 1. 2016, výroční zprávy organizace Amnesty International 2015/2016 - Egypt ze dne 24. 2. 2016, výroční zprávy organizace Freedom House 2016 - Egypt ze dne 7. 6. 2016 a zprávy České tiskové kanceláře „Soud v Egyptě nařídil obnovit proces s exprezidentem Mursím“ ze dne 15. 11. 2016.

[5] Ve vztahu k § 12 písm. a) zákona o azylu žalovaný učinil závěr, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na jejichž podkladě by bylo možné

pokračování

učinil závěr, že ve své vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by byl azylově relevantním způsobem pronásledován. Měl za zjištěné, že stěžovatel se účastnil charitativních aktivit Muslimského bratrstva a účastnil se demonstrací, které byly namířeny proti tehdejšímu ministrovi vnitra Habibovi Aladimu, chudobě v zemi a korupčním praktikám. Dále měl za zjištěné, že stěžovatel se v době svého pobytu v zahraničí stal členem Strany svobody a spravedlnosti (FJP), která má silné vazby na Muslimské bratrstvo. Žalovaný konstatoval, že stěžovatel v souvislosti se svou účastí na demonstracích nečelil žádným postihům ze strany státních orgánů a svým podílem na činnosti Muslimského bratrstva dával najevo spíše svou dobrou vůli než politické přesvědčení. Poté, co se stal členem FJP, se nikterak nepodílel na činnosti této strany; v Muslimském bratrstvu ani v FJP neměl žádnou funkci a nezaujímal žádnou pozici ve struktuře těchto organizací. Za spekulativní považoval žalovaný tvrzení stěžovatele, že osoby (z nichž jedna působila na Ministerstvu vnitra), jimiž byl na své farmě fyzicky napaden, a které po něm vyžadovaly ukrytí zbraní, tak činily za účelem diskreditace Muslimského bratrstva. Podle žalovaného se ve skutečnosti mohlo jednat o snahu osob s kriminálními úmysly ukrýt své zbraně, a to i navzdory tomu, že tyto osoby během jednoho z telefonátů uvědomily stěžovatele, že obrátit se na pana M. B., vysokého představitele Muslimského bratrstva, mu nepomůže. Za relevantní nepovažoval žalovaný ani to, že stěžovatele M. B. několikrát navštívil.

[6] Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný učinil závěr, že stěžovatel nemůže pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodu, že je arabské národnosti a vyznává islám. Stěžovatelem popisované zlovolné jednání soukromých osob, s nimiž měl potíže, rovněž podle žalovaného nebylo způsobeno jeho národností, etnickou, náboženskou nebo jinou osobní identitou (jeho farma se nacházela v lukrativní oblasti, kde bylo rozšířeno nezákonné vyvlastňování pozemků). Dále žalovaný poukázal na významné rozpory při popisu klíčových událostí ze strany stěžovatele (jednalo se o blíže uvedené okolnosti týkající se fyzického útoku proti stěžovateli a telefonátů útočníků). K tomu žalovaný konstatoval, že celková věrohodnost výpovědí stěžovatele je významně snížena z důvodu, že veškeré informace, které stěžovatel uvedl v rámci předchozího správního řízení, byly nepravdivé. Stěžovatel to vysvětlil obavami z návratu do země svého skutečného původu a obavami z policistů ze zařízení pro zajištění cizinců. Žalovaný z tohoto přístupu stěžovatele vyvodil, že stěžovatel ve skutečnosti nepociťoval své potíže nikterak palčivě a nepovažoval je za natolik zásadní, aby je uvedl ve své žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Dále žalovaný konstatoval, že stěžovatel nevyužil institutu vnitřního přesídlení, aniž by mu v tom bránily závažné objektivní důvody, a že se nikdy nepokusil obrátit na orgány nadřízené policejnímu oddělení, jemuž podával svá oznámení o protiprávním jednání osob, s nimiž měl potíže, pokud nebyl s konáním policie spokojen. Pokud se neobrátil ani na žádné jiné státní orgány v jeho vlasti, podle žalovaného lze takové jednání charakterizovat jako nedostatek obrany v rámci domovského státu.

[7] K § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu žalovaný neshledal, že by stěžovateli mohla hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti. Konstatoval, že stěžovatel opustil svou vlast v roce 2011, přičemž v roce 2013, kdy probíhalo politicky motivované násilí jako reakce na vojenský převrat v Egyptě, se již v Egyptě nenacházel, neúčastnil se tedy ani událostí spojených se svržením prezidenta Muhammada Mursího. Žalovaný považoval za nepravděpodobné, že by stěžovatel, který

spolupracoval s Muslimským bratrstvem, resp. který se stal členem FJP, bude odsouzen k trestu smrti za finanční pomoc lidem ve špatné finanční situaci a rozdávání učebnic studentům, případně za to, že se několikrát setkal s M. B.. Žalovaný uvedl, že v Egyptě se někteří výrazní a politicky angažovaní členové Muslimského bratrstva nacházejí v obtížné situaci, a rovněž uvedl, že si je vědom skutečnosti, že členové Muslimského bratrstva a potažmo FJP, která je v podstatě součástí Muslimského bratrstva, jsou nyní v méně výhodném postavení, než byli v době odjezdu stěžovatele ze země původu. Je nicméně irelevantní se domnívat, že stěžovateli bude po jeho případném návratu do země původu hrozit nebezpečí vážné újmy. Žalovaný k tomu zároveň poukázal na sníženou věrohodnost stěžovatelových výpovědí a uvedl, že není schopen vyloučit závěr, že stěžovatel využil jím doložené zprávy k podpoře účelových výpovědí v tomto správním řízení. Žalovaný uzavřel, že stěžovatel nebyl stíhán egyptskými státními orgány v době svého pobytu ve vlasti a není důvodné se domnívat, že ke stíhání dojde po jeho případném návratu.

[8] Proti rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem zamítl jako nedůvodnou poté, co se ztotožnil se závěry žalovaného. Krajský soud zopakoval, že pokud se stěžovatel podílel na činnosti Muslimského bratrstva pouze charitativní činností, dával tím najevo spíše svou dobrou vůli než politické přesvědčení. Krajský soud se podívil nad tím, že by stěžovatel, který studoval vysokou školu a v rámci studia se angažoval ve svých dobročinných aktivitách, nebyl vůbec informován o organizační struktuře, činnosti, programu a všech aktivitách Muslimského bratrstva, které z něho činí organizaci, jež byla prohlášena za teroristickou. Krajský soud považoval za rozporné žalobní tvrzení stěžovatele, že byl od roku 2008 aktivním členem Muslimského bratrstva, a že byl aktivním členem strany FJP, jejímž jménem vykonával charitativní činnost, pokud se členem této strany stal až v roce 2012 (pozn. soudu - stěžovatel uváděl rok 2011), v průběhu pobytu v zahraničí. Za rozporuplné z tohoto důvodu označil rovněž sdělení stěžovatele při pohovoru dne 2. 9. 2015, v němž stěžovatel uvedl, že dotyčné soukromé osoby u něho chtěly schovat zbraně proto, že je členem FJP.

[9] Krajský soud dále uvedl, že se stěžovatel snaží informace o zemi původu, které hovoří o zadržování osob na základě skutečných nebo domnělých vazeb na Muslimské bratrstvo, nyní využít ve svůj prospěch. Tvrzení stěžovatele o snaze zdiskreditovat Muslimské bratrstvo nálezem zbraní u něho na farmě, pokud by přistoupil na nabídku osob, s nimiž měl mít ve vlasti problémy, označil krajský soud za spekulaci. Na základě výpovědí stěžovatele o potížích se skupinou tří až čtyř soukromých osob, které podpořil i články ze země původu (o ilegálním vyvlastňování půdy nebo jiném protiprávním jednání ze strany různých kriminálních struktur), krajský soud konstatoval, že důvodem těchto potíží nebyla stěžovatelova národnost, etnická, náboženská nebo jiná příslušnost či politické přesvědčení, ale skutečnost, že jeho farma se nacházela v lukrativní oblasti (asi 50 km od Alexandrie), kde dochází k nezákonnému vyvlastňování pozemků.

[10] Krajský soud potvrdil též závěr žalovaného, že výpovědi stěžovatele vykazují rozpory při popisu rozhodných skutečností, kterými jsou jím tvrzené útoky na jeho osobu (pobodání nožem, střelba), které stěžovatel v průběhu svých výpovědí ve správním řízení popisoval rozdílně. Z předložené lékařské zprávy ze dne 15. 3. 2011 o zranění stěžovatele

pokračování

pak nelze zjistit žádné informace o příčinách zranění, jak k němu došlo, resp. kdo ho stěžovateli způsobil. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu k pronásledování ze strany soukromých osob krajský soud uvedl, že stěžovatel se sice třikrát obrátil na stejný místní policejní orgán v zemi původu se žádostí o pomoc, bylo mu však sděleno, že kvůli vysokému postavení osob, s nimiž měl problémy, mu policie nemůže pomoci. Podle krajského soud stěžovatel nevyužil další možnosti vnitrostátní ochrany a ani se nepokusil obrátit na instančně nadřízené orgány či jiné státní či justiční orgány; nevyužil tedy dostatečně všech vnitrostátních prostředků země svého původu k ochraně svých práv.

[11] Dále krajský soud poznamenal, že pokud stěžovatel v rámci prvního azylového řízení uváděl nepravdivé informace o své totožnosti a státní příslušnosti, celková věrohodnost jeho tvrzení v aktuálně vedeném řízení je snížena. Poukázal rovněž na to, že stěžovatel mohl své problémy se soukromými osobami, které projevíly zistný zájem o jeho farmu, vyřešit přestěhováním se do jiné části Egypta; kritéria pro využití vnitřního přesídlení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 – 93, a ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74) měl za splněná.

[12] Ve vztahu k doplňkové ochraně se krajský soud přiklonil k závěru žalovaného, že stěžovateli v případě návratu do vlasti hrozba vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu nehrozí. Jakkoli z podkladových zpráv k zemi původu stěžovatele plyne výskyt řady negativních jevů z oblasti dodržování lidských práv, tato skutečnost sama o sobě neznamená, že stěžovatel bude v případě návratu do své vlasti čelit takovým konkrétním projevům.

II. Obsah kasační stížnosti

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti stručně shrnul předcházející průběh řízení; důvody kasační stížnosti podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[14] Stěžovatel předně namítl, že z rozhodnutí žalovaného ani z napadeného rozsudku není zřetelné hodnocení údajné nevěrohodnosti stěžovatelovy výpovědi. Z jedné části informace získané od stěžovatele rozporovány nejsou, v jiné části však ano (k tomu stěžovatel poukázal na konkrétní části rozhodnutí). Hodnocení žalovaného i krajského soudu jsou v tomto ohledu nepřezkoumatelná.

[15] Stěžovatel má dále za to, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, pokud zcela pominul stěžovatelem poskytnuté důkazy k prokázání pravdivosti jeho výpovědi (bez jakéhokoli zdůvodnění), které navíc spolu s jeho výpověďmi zapadají do kontextu obsahu zpráv (informací) o situaci v zemi původu obstaraných správním orgánem (a doplněných stěžovatelem). Skutkové závěry správního orgánu o věrohodnosti stěžovatele a o azylové relevanci jeho příběhu nejsou v důsledku tohoto postupu přesvědčivé, a proto měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit.

[16] Stěžovatel má za to, že informace získané o zemi původu stěžovatele byly hodnoceny selektivně a vadně, v neprospěch stěžovatele. Přitom sám žalovaný na s. 9

svého rozhodnutí uvedl, že při posouzení žádosti vycházel i z podkladů doložených stěžovatelem, tedy konkrétně zprávy Všeobecné zdravotní komise Ibn Sandr ze dne 15. 3. 2011, protokolu z policejní služebny Alsalam ze dne 14. 4. 2011, průkazky člena Strany svobody a spravedlnosti (FJP), článků z médií. Přestože ani žalovaný ani krajský soud nezpochybnili pravost těchto podkladů pro rozhodnutí a žádným způsobem tyto podklady nehodnotili, jejich existenci zcela pominuli. Téměř ze všech zpráv a informací o zemi původu užitých v rámci správního řízení vyplývá, že v Egyptě jsou pronásledováni, mučeni a vězněni nejen bývalí (či současní) aktivní podporovatelé a vysoce postavení činitelé Muslimského bratrstva, ale i běžní podporovatelé anebo dokonce i jen domnělí stoupenci. Přitom nařčení z podpory terorismu (prostřednictvím domnělé podpory Muslimského bratrstva, FJP) je zneužíváno, mimo jiné, i k ekonomickému nátlaku (např. k zabírání podniků či farem) a k dalším formám pronásledování (což je případ stěžovatele).

[17] Správní orgán, stejně jako krajský soud, dále podle stěžovatele pochybili, pokud v rámci posuzování, zda stěžovatel splňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, nepřihlíželi k pojmu politických práv ve smyslu čl. 17 až 23 Listiny základních práv a svobod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008). Stěžovatel k tomu poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, dle kterého se za uplatňování politických názorů považuje i účast na ojedinělé a v dostatečném předstihu neplánované protirežimní demonstraci. Tím více lze předpokládat, že lze za uplatnění politických názorů považovat opakované uplatnění politického práva na shromažďování stěžovatelem.

[18] Pochybení spatřuje stěžovatel dále v tom, že nebyla hodnocena jeho příslušnost k určité „sociální skupině“. Žalovaný ani krajský soud nezpochybnili účast stěžovatele na demonstracích k podpoře Muslimského bratrstva. Správní orgán a poté i krajský soud byli povinni dle stěžovatele zjistit a zabývat se (a následně ji i posoudit) situací bývalých příznivců Muslimského bratrstva (a později členů FJP) s ohledem na jejich systematické pronásledování současným egyptským režimem jako specifické „sociální skupiny“ v souladu s § 12 písm. b) zákona o azylu. K tomu stěžovatel poukázal na to, že posuzování odůvodněných obav z pronásledování má prospektivní povahu. Žalovaný zcela pominul skutečnost, že členství v FJP je i dle zpráv ze země původu častou záminkou pro nespravedlivé stíhání osob a jiných azylově relevantních forem pronásledování ze strany současné vládní moci.

[19] Za nesprávné dále stěžovatel považuje posouzení hrozby pronásledování soukromými osobami. Žalovaný ani krajský soud ve svých úvahách nevycházeli z dostatečně zjištěného stavu věci, míněno zejména objektivní a detailní znalostí a rozboru aktuální situace stran stavu dodržování lidských práv v Egyptě. Krajský soud nesprávně klade na stěžovatele požadavek vyhledávání ochrany v zemi původu od státních orgánů (nad rámec opatření prokazatelně učiněných stěžovatelem), když tyto orgány jsou samy prokazatelně původcem různých forem pronásledování, bagatelizuje hrozící nebezpečí vážné újmy, když k němu prokazatelně v Egyptě v hojné míře docházelo (při odchodu stěžovatele ze země) a dochází (pro případ návratu zpět). Například zpráva Amnesty International o stavu lidských práv za rok 2015, ze které správní orgán údajně taktéž vycházel, hovoří o tom, jak se situace v roce 2015 v oblasti lidských práv dále zhoršovala. Úřady omezovaly svobodu projevu, shromažďování, zaváděly drakoniánské

pokračování

protiteroristické zákony, věznili opoziční představitele atd. Bezpečnostní složky užívaly nadměrné síly proti uprchlíkům, žadatelům o azyl a migranty, zadržené osoby byly podrobovány mučení a nelidskému zacházení. Pro rozhodování v roce 2017 měl žalovaný zprávy jen mapující rok 2015, což lze považovat za nedostačující pro hodnocení nebezpečí vážné újmy. Zpráva MZV USA za rok 2016 potvrzuje poměrně otřesnou situaci v oblasti lidských práv v duchu výše uvedeného.

[20] Podle stěžovatele ani vypořádání otázky možného vnitřního přesídlení stěžovatele neodpovídá požadavkům vznesených v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 – 93 (publ. pod č. 1551/2008 Sb. NSS) je při posuzování možnosti vnitřní ochrany nezbytné zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Je třeba se zabývat zejména její dostupností, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), účinností vnitřní ochrany a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřní ochrany. Rovněž je třeba zvážit bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení. Z rozsudku ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, pak vyplývá, že při posuzování možnosti vnitřní ochrany je nutné posoudit čtyři kritéria: (1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a při jejich posouzení je třeba brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele. Žalovaný se výše uvedenými otázkami podle stěžovatele dostatečně nezabýval a krajský soud ve svém rozsudku jeho argumentaci pouze přebíral.

[21] Stěžovatel rovněž vznesl námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Krajský soud neprovedl řádný a úplný přezkum správního rozhodnutí tak, jak byl vytyčený žalobními body a argumentací stěžovatele. V žalobě bylo odůvodněno podrobně, proč má stěžovatel za to, že splňuje podmínky pronásledování dle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Dále byla žalobou podrobně rozvedena námitka nedostatečně zjištěného stavu věci, kdy dle stěžovatele informace o zemi původu jsou v rozhodnutí žalovaného toliko odcitovány, ale jejich obsah se do posouzení odůvodněnosti strachu z pronásledování či vážné újmy nijak nepromítl, resp. promítl selektivně v jeho neprospěch; tato námitka zůstala opomenuta. V napadeném rozsudku absentují konkrétní úvahy přezkumu v intencích žalobních bodů či rozbor jednotlivých důkazů, zejména objektivní a jakkoliv detailnější rozbor informací o zemi původu. Jak správní orgán, tak krajský soud se výše uvedených pochybení dopustili i ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany.

[22] Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatel považuje v tom, že žalovaný ani krajský soud se nijak nezabývali otázkou subjektivního posouzení pronásledování. Stěžovatel tedy navrhl, aby Nejvyšší správní rozsudek krajského soudu a rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[23] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na obsah správního spisu, žalobou napadeného rozhodnutí i na své vyjádření k žalobě, ztotožnil se s rozsudkem krajského soudu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Námitky stěžovatele považuje žalovaný za neopodstatněné, k čemuž zopakoval závěry, k nimž ve svém rozhodnutí dospěl.

IV. Posouzení kasační stížnosti

[24] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[25] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž judikoval, že o přijatelnou kasační stížnost se dle uvedeného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[26] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je přijatelná, neboť stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení krajského soudu, která by mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení a která nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Jedná se zejména o namítané pochybení spočívající v rozporném hodnocení věrohodnosti výpovědi stěžovatele, jakož i o pochybení týkající se nedostatečného zjištění skutkového stavu. Pokud stěžovatel uváděl jako důvod přijatelnosti kasační stížnosti skutečnost, že v předcházejícím řízení nebyla řešena otázka subjektivního posouzení pronásledování, tuto námitku stěžovatel nijak blíže nerozvedl a Nejvyššímu správnímu soudu není zcela zřejmé, co tím stěžovatel míní.

[27] Dále lze předeslat, že ve věci není sporné, že posuzovaná žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany je (první) opakovanou žádostí [§ 2 odst. 1 písm. f) zákona o azylu], v terminologii procedurální směrnice tzv. následnou žádostí (čl. 40 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany). Z rozhodnutí žalovaného (byť toliko implicitně) vyplývá, že tato žádost nebyla shledána nepřipustnou (srov. § 11a odst. 1 zákona o azylu), žalovaný nezvolil ani jiný postup jejího vyřízení (např. její zamítnutí pro zjevnou nedůvodnost) a přistoupil k jejímu meritornímu projednání. Žalovaný tedy zjevně vyšel z předpokladu, že stěžovatelem uváděné skutečnosti svědčí o tom, že by stěžovatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle téhož zákona.

pokračování

IV.a) K (ne)věrohodnosti výpovědí stěžovatele

[28] V řízení ve věcech mezinárodní ochrany obecně platí, že výpověď žadatele je zpravidla stěžejním důkazním prostředkem, kterým žadatel prokazuje pronásledování. V posuzované věci však žalovaný oprávněně přistupoval k výpovědi stěžovatele s jistou obezřetností. Při posouzení žádosti stěžovatele totiž nebylo možné odhlížet od zjištění, že stěžovatel ve své první žádosti uváděl zcela nepravdivé údaje o své osobě i důvodech, pro které vycestoval ze země původu (stěžovatel se prezentoval pod jiným příjmením, uváděl Libyi jako zemi, z níž vycestoval a jejíž má občanství a jako důvod vycestování uváděl válečnou situaci v Libyi). Tento svůj přístup v rámci výpovědi před správním orgánem odůvodňoval tím, že měl strach z navracení do země původu (tj. do Egypta), resp. z policistů ze zařízení pro zajištění cizinců. Žalovaný pak z předchozího přístupu stěžovatele usuzoval na sníženou věrohodnost jeho výpovědi v opakované žádosti o mezinárodní ochranu.

[29] Nejvyšší správní soud připomíná, že proces rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu zahrnuje jednak zjištění skutkových okolností, které mohou představovat důkaz na podporu žádosti, jednak právní posouzení toho, zda jsou naplněny podmínky pro poskytnutí mezinárodní ochrany (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 11. 2012, ve věci M. M., C – 277/11). Součástí zjišťování skutkových okolností je rovněž posouzení věrohodnosti tvrzení, na nichž je „postavena“ žádost o mezinárodní ochranu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, *„žalovaný může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestaly (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může žalovaný bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení.“* Žalovaný tedy jednak může označit za nevěrohodná jednotlivá tvrzení stěžovatele a jednak může stěžovatele označit celkově za nevěrohodného – to však pouze za situace, kdy by jako nevěrohodné byly hodnoceny relevantní aspekty jeho žádosti o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 – 77).

[30] Stěžejním tvrzením stěžovatele, od něhož odvíjí své obavy z návratu do země původu, je jeho dřívější spolupráce s Muslimským bratrstvem. Skutečnost, že stěžovatel s Muslimským bratrstvem spolupracoval, žalovaný nepochybně, ostatně ve svém rozhodnutí naznačil i to, že pozdější členství stěžovatele ve Straně svobody a spravedlnosti (FJP), které stěžovatel doložil průkazem člena této strany, může této skutečnosti nasvědčovat (srov. např. Bureš, J., Čejka, M., Daniel, J. Muslimské bratrstvo v současnosti. Praha : Academia, 2017, s. 43). Žalovaný dále nerozporoval stěžovatelova tvrzení o povaze této spolupráce (stěžovatel se podílel na charitativní činnosti, jako student se účastnil demonstrací na podporu Muslimského bratrstva). Stěžovatel zároveň netvrdil, že by v Muslimském bratrstvu či v FJP zastával významnější postavení či funkci, a proto žalovaný vyšel z toho, že stěžovatel byl řadovým členem uvedených organizací; tyto skutečnosti tedy zpochybňovány nebyly.

[31] Ve vztahu k incidentu, který stěžovatel popisoval jako důvod k vycestování z Egypta, však již hodnocení jednotlivých tvrzení stěžovatele vyznívá poněkud nejednoznačně. Stěžovatel tvrdil, že byl na své farmě fyzicky napaden ze strany soukromých osob, že byl jeho majetek poškozen (zapálen) a zabrán. Stěžovatel na podporu tvrzení o fyzickém napadení předložil zprávu Všeobecné zdravotní komise Ibn Sandr ze dne 15. 3. 2011, podle níž utrpěl řeznou ránu na hlavě a na pravém rameni, škrábance na břicho a pohmožděninu na pravé noze. Na straně 10 rozhodnutí žalovaný uvedl, že tento důkaz nepotvrzuje, že se skutečně jednalo o zranění způsobená útočníky. Tento závěr odůvodnil tím, že ačkoliv zpráva byla vydána v době, která koresponduje s datem násilné události, neuvádí žádné informace o příčinách zranění, a proto není možné vyloučit odlišnou příčinu těchto zranění a potvrdit, že se skutečně jednalo o zranění způsobená útočníky. Žalovaný dále poukázal na některé rozpory při popisu klíčových událostí (počet útoků, počet útočníků, nesrovnalosti týkající se telefonátů vedených útočníky). S ohledem na to, že stěžovatel při podání první žádosti uváděl zcela smyšlené údaje, proto žalovaný hodnotil „celkovou věrohodnost žadatelových výpovědí“ jako „významně sníženou“. Z uvedeného lze podle Nejvyššího správního soudu dovozovat (byť jistě mohlo být předestřeno preciznější a podrobnější hodnocení), že žalovaný hodnotil stěžovatelova tvrzení o fyzickém napadení (včetně předložené lékařské zprávy) jako málo věrohodná, resp. málo pravděpodobná. Tuto správní úvahu lze akceptovat, ostatně ani později sepsaný policejní protokol (viz níže) nezmiňuje, že by stěžovatel fyzické napadení (dávané do souvislosti s pozdějšími ataky na jeho majetek) tomuto orgánu hlásil.

[32] Stěžovatel tedy dále k okolnostem záboru své farmy a dalšího postupu předložil protokol z policejní služebny Alsalam ze dne 14. 4. 2011, podle něhož se dostavil toho dne na policejní stanici a sdělil svou stížnost na osobu (M. S. A.), která si neoprávněně přivlastnila stěžovatelovu farmu. Dle protokolu stěžovatel sdělil, že podal již dvě oznámení na policii, a to ve dnech 15. 3. 2011 a 1. 4. 2011, kdy byl podpálen jeho dům. Na s. 10 rozhodnutí žalovaného je tento důkaz hodnocen tak, že zachycuje výpověď stěžovatele, která je obsahově srovnatelná s tím, co stěžovatel sdělil správnímu orgánu. Žalovaný proto tento důkaz považoval za dokument podporující výpovědi stěžovatele a na základě hodnocení dalších stěžovatelem předložených zpráv z médií shrnul, že *„zprávy poukazují na kriminální minulost osoby, kterou žadatel uváděl ve svých výpovědích, konkrétně S. N., a její napojení na tehdejšího egyptského ministra vnitra Další informace obsažené v článcích prokazují skutečnost, že v Egyptě dochází k jevům, jako je například ilegální vyvlastnění půdy ze strany gangsterů. Bylo zjištěno, že informace ze zpráv podporují výpovědi žadatele v tom ohledu, že někteří egyptští občané se skutečně mohli stát obětí nuceného vyvlastnění pozemků nebo jiného protiprávního jednání ze strany kriminálních struktur“*. Z uvedeného je zřejmé, že tyto důkazy žalovaný hodnotil jako věrohodné, resp. podporující ty části výpovědi stěžovatele, v nich poukázal na to, že se v návaznosti na události týkající se zabrání jeho majetku (tyto události tedy zpochybněny nebyly) několikrát obrátil na policejní orgán.

[33] Na základě provedeného souhrnu hodnocení jednotlivých tvrzení stěžovatele, která jsou pro posouzení jeho žádosti podstatná, Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit námitce stěžovatele, že by z rozhodnutí žalovaného (i přes některé dílčí nejasnosti) nebylo zřetelné hodnocení stěžovatelovy výpovědi, resp. jejích jednotlivých aspektů, z hlediska její věrohodnosti. Nelze současně přisvědčit ani související námitce, že žalovaný pominul stěžovatelem poskytnuté důkazy k prokázání pravdivosti jeho výpovědi; tyto důkazy

pokračování

hodnoceny byly, a to v kontextu informací o zemi původu (k tomu viz dále). Pokud krajský soud tato hodnocení žalovaného potvrdil a fakticky převzal, nelze za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů hodnotit v tomto ohledu ani napadený rozsudek, a to i přes poněkud matoucí (stěžovatelem v kasační citované) větu z napadeného rozsudku, z níž by bylo možné vyvozovat pochybnosti krajského soudu o skutečnosti, kterou žalovaný považoval za nespornou, a to že stěžovatel byl členem Muslimskeho bratrstva.

IV.b) K pronásledování stěžovatele

[34] Pronásledováním se podle § 2 odst. 4 zákona o azylu rozumí „závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna průvodci pronásledování“. Srov. též čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), kterou zákon o azylu transponuje a podle níž (a)by bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním 5 Azs 95/2020 - 38 pokračování dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

[35] Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, je-li a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování (mimo jiné) pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 – 119, musí žadatel o azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu kumulativně splnit následující kritéria: „(1) musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování [viz § 12 písm. b) zákona o azylu ve spojení s definicí pronásledování nyní zakotvenou v § 2 odst. 8 zákona o azylu]; (4) ochrana v zemi původu selhala (viz definice pronásledování nyní zakotvená v § 2 odst. 8 zákona o azylu); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu).“ V případě § 12 písm. a) zákona o azylu platí obdobné podmínky, jen s tím rozdílem, že toto ustanovení speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, jenž se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu (na základě zastávání určitých politických názorů) zahrnutých v podmínce (5), a na zkušenost již uskutečněného (prožitého) pronásledování, o niž se objektivně opírá též odůvodněný strach z dalšího pronásledování v případě návratu ve smyslu podmínky (2); viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 - 44, či ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019 – 57.

[36] Stěžovatel poukazoval na to, že pokud v zemi původu opakovaně uplatnil své právo na shromáždění (účastnil se demonstrací na podporu Muslimského bratrstva), uplatňoval své politické právo. Toto tvrzení stěžovatele bylo ze strany žalovaného akceptováno, byť s jistými pochybnostmi (stěžovatel účast na demonstracích nezmiňoval při podání žádosti, ani během prvního pohovoru). Přestože tedy stěžovatel poukazoval též na svou charitativní činnost v rámci této organizace, nelze se zcela ztotožnit se závěrem žalovaného (akceptovaného též krajským soudem), že stěžovatel spíše než své politické přesvědčení dával najevo svou dobrou vůli. Za jeden z projevů politického přesvědčení je (vedle opakované účasti stěžovatele na demonstracích, srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81) přitom nutno považovat i členství stěžovatele v politické straně FPJ. Jinými slovy, v případě stěžovatele nebylo na místě existenci politického přesvědčení či politické orientace bagatelizovat, neboť obě organizace, k nimž se stěžovatel hlásil, reprezentují (i přes svoje aktuální postavení mimo zákon) určitý politický směr v zemi původu stěžovatele.

[37] Nejvyšší správní soud se nicméně mohl ztotožnit se závěrem žalovaného, že stěžovatel před svým vycestováním ze země původu nebyl pro své politické přesvědčení pronásledován ve smyslu § 12 a) či b) zákona o azylu. Incident, od něhož stěžovatel své obavy z pronásledování odvíjel (tj. napadení soukromými osobami, zapálení a zabránění jeho farmy), v kontextu informací předložených stěžovatelem, ani podle Nejvyššího správního soudu s vysokou pravděpodobností nenastal v příčinné souvislosti s politickým přesvědčením či s politickými sympatiemi stěžovatele k Muslimskému bratrstvu. Pokud však žalovaný na těchto závěrech v rámci úvah o naplnění pronásledování podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu ustal, jeho posouzení nelze považovat za dostačující.

[38] Jak totiž Nejvyšší správní soud opakovaně zdůrazňuje, posuzování odůvodněných obav z pronásledování má prospektivní povahu; není proto zcela nezbytné, aby žadatel o mezinárodní ochranu v minulosti již konkrétní akt pronásledování utrpěl (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007 - 60, ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 - 83, či z poslední doby ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77). Při prospektivním rozhodování je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, že možnost budoucího pronásledování je reálná, nikoliv pouze hypotetická (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, či ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 - 112).

[39] Jakkoliv je tedy obecně případné předchozí pronásledování žadatele závažným ukazatelem odůvodněnosti jeho obav z pronásledování (čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice), nelze vyloučit ani situaci, kdy odůvodněná obava z pronásledování (nebo reálné nebezpečí vážné újmy) budou založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu (čl. 5 odst. 1 kvalifikační směrnice). Je tedy nutno zohlednit též vnější okolnosti, které nejsou závislé na žadateli, mají pro jeho situaci přímé důsledky a vyvolávají odůvodněnou obavu z pronásledování (nebo reálné nebezpečí vážné újmy). Těmito okolnostmi může být i významná změna situace v zemi původu žadatele (srov. Praktická příručka úřadu EASO, Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu, s. 34), což se stalo i v případě stěžovatele.

pokračování

[40] Rozhodnutí žalovaného v tomto směru žádné úvahy neobsahuje, přestože součástí jeho odůvodnění jsou poměrně obsáhlé citace různých zdrojů informací o zemi původu z let 2015 a 2016. Z nich vyplývá, že poté, kdy byl egyptský prezident Mursí, kandidát Muslimského bratrstva, svržen v roce 2013 armádou, bylo Muslimské bratrstvo označeno za teroristickou organizaci a rovněž FJP byla soudně rozpuštěna a zakázána. Členové Muslimského bratrstva byli po tisících zatýkáni a bylo vykonáno mnoho rozsudků smrti. Zatýkání bylo většinou prováděno na základě skutečných či domnělých vazeb na Muslimské bratrstvo. Stovky procesů bylo vedeno nespravedlivě, mučení se stalo rutinou. V tomto duchu informují všechny zprávy o zemi původu z uvedených let, které žalovaný shromáždil. Přestože stěžovateli nelze přisvědčit v tom, že by si žalovaný neobstaral dostatek aktuálních informací (rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v dubnu 2017, zprávy z let 2016 lze tedy považovat za dostatečně aktuální), jako důvodnou je nutno vyhodnotit námitku, že tyto informace žalovaný nepromítl do úvah o přiměřené pravděpodobnosti pronásledování stěžovatele z důvodu jeho vazeb na Muslimské bratrstvo, resp. z důvodu jeho členství v FJP. V tomto směru trpí rozhodnutí žalovaného vadou nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů a krajský soud pochybil, pokud jej pro toto pochybení nezrušil. Jakkoli totiž krajský soud v napadeném rozsudku uváděl, že žalovaný nezamlčoval situaci v zemi původu, spokojil se se závěry žalovaného, který možné pronásledování stěžovatele sledoval toliko do minulosti. V roce 2011, kdy stěžovatel z Egypta vycestoval, však byla politická situace zcela jiná, než v době podání této žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu.

[41] Jisté prospektivní úvahy žalovaného jsou obsaženy až v části rozhodnutí, které se týká naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný zde (k otázce, zda stěžovateli hrozí v případě návratu do vlasti vážná újma uložením či vykonáním trestu smrti) nejprve citoval z Výroční zprávy Amnesty International 2015/2016, podle níž *„soudy vydaly stovky trestů smrti pro obžalované odsouzené na základě obvinění z „terorismu“ či z účasti na politicky motivovaném násilí, které vypuklo v červenci 2013 po zapuzení Muhammada Mursího ...“* Následně konstatoval, že pokud stěžovatel opustil svoji vlast již v roce 2011, přičemž v roce 2013, kdy probíhalo politicky motivované násilí jako reakce na vojenský převrat v Egyptě, se již v Egyptě nenacházel. Stěžovatel tedy nebyl v zemi svého původu dlouhodobě přítomen a neúčastnil se událostí spojených se svržením prezidenta Mursího. Žalovaný tedy měl za málo pravděpodobné, že by stěžovatel, který spolupracoval s Muslimským bratrstvem a v době svého pobytu mimo území své vlasti se stal členem FJP, bude odsouzen k trestu smrti (za charitativní činnost). Skutečnost, že se stěžovatel několikrát setkal s M. B. (předním představitelem Muslimského bratrstva), žalovaný rovněž nevnímal jako důvod pro uložení trestu smrti.

[42] Následně žalovaný (k otázce, zda stěžovateli hrozí v případě návratu do vlasti mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání) citoval z dalších zpráv o zemi původu, mj. z Výroční zprávy Amnesty International 2015/2016, podle níž *„systém trestního soudnictví i nadále sloužil jako nástroj útlaku ze strany státu, kdy soudy odsoudily stovky obžalovaných na základě obvinění například z „terorismu“, „účasti na nepovolené demonstraci“, podílení se na politicky motivovaném násilí či členství v zakázaných skupinách, a to prostřednictvím zcela nespravedlivých hromadných soudních procesů, při kterých žalobci v žádném ohledu neprokázali trestní odpovědnost jednotlivých obžalovaných.“* Prostřednictvím Výroční zprávy Freedom House 2016 pak žalovaný poukázal na desítky až stovky případů

mimosoudního zabíjení a nuceném zmizení osob, špatné podmínky ve věznicích, mučení vězňů, přeplněné cely a nedostatek přístupu vězňů ke zdravotní péči; dále na oznámení egyptského ministerstva vnitra, že v roce 2015 bylo na základě obvinění z terorismu zadrženo téměř 12 000 osob a rovněž skutečnost, že Egyptské centrum pro ekonomická a sociální práva zdokumentovalo mezi červencem 2013 a květnem 2014 více než 41 000 zatčení, žalob a rozsudků“. Na základě těchto informací konstatoval, „že v Egyptě se někteří výrazní a politicky angažovaní členové Muslimského bratrstva nachází v obtížné situaci“, což je podle Nejvyššího správního soudu s ohledem na shromážděné informace o zemi původu velmi nekorektní skutkový závěr, stejně jako následné tvrzení žalovaného, že „členové MB a potažmo FJP, která je v podstatě součástí MB, jsou nyní v méně výhodném postavení, než byli v době žadatelova odjezdu z vlasti“. Žalovaný následně uzavřel, že stěžovatel „nebyl stíhán egyptskými státními orgány v době svého pobytu ve vlasti a není důvodné domnívat se, že ke stíhání dojde po jeho případném návratu do vlasti“.

[43] Nejvyšší správní soud k uvedeným úvahám žalovaného uvádí, že pokud měl za zjištěný (věrohodný, resp. prokázaný) status stěžovatele jakožto osoby, která spolupracovala s Muslimským bratrstvem a později se stala členem FJP, je nutno s tímto vědomím přistupovat i k hodnocení přiměřené pravděpodobnosti, že stěžovatel bude v případě návratu do země původu čelit pronásledování, resp. vážné újmě. Nutno podotknout, že stěžovatel se stal členem FJP již v roce 2011 (což prokázal), tj. předtím, než se politická situace v Egyptě změnila v neprospěch této politické strany, tj. než se členové této strany dostali (řčeno eufemisticky s žalovaným) do méně výhodného postavení. Ve vztahu k hodnocení možného budoucího vzniku vážné újmy má Nejvyšší správní soud za to, že závěry žalovaného ohledně újmy, která podle dostupných informací o zemi původu hrozila nikoliv pouze výrazným a politicky angažovaným členům Muslimského bratrstva (resp. FJP), ale též řadovým (a to i domnělým) členům této (nyní zakázané „teroristické“) organizace, neodpovídají zjištěným informacím, které žalovaný podrobně shrnul ve své rozhodnutí. Jakkoliv by Nejvyšší správní soud mohl připustit, že s ohledem na prosté členství stěžovatele v FJP či sympatie k MP, resp. s přihlédnutím k celkově nízké politické angažovanosti stěžovatele, by mu pravděpodobně nehrozil při návratu do země trest smrti, v případě hrozby vážné újmy spočívající v mučení, ponižujícím zacházení či trestání je však dle shromážděných informací o zemi původu stěžovatele tato pravděpodobnost mnohem vyšší. Pokud žalovaný zároveň akceptoval stěžovatelova tvrzení ohledně jeho účasti na demonstracích podporujících Muslimské bratrstvo před jeho vycestováním z Egypta, jakož i tvrzení, že se scházel s vedoucím představitelem Muslimského bratrstva, uplynutí pěti, resp. šesti let od těchto událostí nelze považovat za dostatečně dlouhou dobu na to, aby byly předchozí aktivity stěžovatele zapomenuty, resp. aby mu tato vazba k Muslimskému bratrstvu nebyla v zemi jeho původu přičítána.

[44] Nejvyšší správní soud však především zdůrazňuje, že úvahy žalovaného v rámci posouzení podmínek doplňkové ochrany samozřejmě nemohou zcela nahradit prospektivní rozhodování o tom, zda stěžovatel naplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) či b) zákona o azylu, tj. zda stěžovateli nehrozí v případě návratu do země původu újma, která dosáhne intenzity pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu (resp. čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice). Toto pochybení je stěžejním důvodem, pro který je nutno zrušit rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek, který jej aproboval. Ke konstatování krajského soudu, že z podkladových zpráv k zemi původu

pokračování

stěžovatele plyne výskyt řady negativní jevů z oblasti dodržování lidských práv, nicméně *tato skutečnost sama o sobě neznámá, že stěžovatel bude v případě návratu do vlasti čelit takovým konkrétním projevům*, lze uvést, že tuto skutečnost je samozřejmě nutno hodnotit ve vztahu k příslušnosti stěžovatele k Muslimskému bratrstvu, resp. FJP, nejde tedy o skutečnost „samu o sobě“.

[45] Pokud v rozhodnutí žalovaného zcela chybí úvahy o pronásledování po případném návratu stěžovatele do země původu, výtky se týká rovněž otázka možného vnitřního přesídlení stěžovatele. Tou se žalovaný zabýval velmi povrchně a pouze do minulosti (ve vztahu k obtížím, které stěžovatel popisoval), pokud konstatoval, že se stěžovatel nepokusil přestěhovat do jiné části Egypta a následně citoval z rozsudku Krajského soudu v Plzni (č. j. 59 Az 153/2003). Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že alternativa vnitřního přesídlení je otázkou, která se váže jak k pronásledování, tak k případné vážné újmě, která žadateli o mezinárodní ochranu hrozí (srov. § 2 odst. 7 zákona o azylu). Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu k této otázce, při posuzování možnosti vnitřního přesídlení je nezbytné hodnotit především faktickou i právní realitu, přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Současně musí být zohledněny osobní poměry žadatele o mezinárodní ochranu, celkové poměry panující v zemi jeho původu, dostupnost a účinnost vnitřní ochrany a postavení a bezpečnost žadatele jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení. Důkazní břemeno ohledně toho, zda je v konkrétním případě vnitřní přesídlení možné, přitom tíží správní orgán (např. rozsudky ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, č. 4029/2020 Sb. NSS., ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93 či ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74). V dalším řízení tedy bude nutno se zaměřit rovněž na tuto otázku, neboť žalovaný ji zcela pominul, což k námitce stěžovatele nenapravil ani krajský soud, který naplnění podmínek pro vnitřní přesídlení stěžovatele pouze konstatoval.

IV.c) K dalším námitkám stěžovatele

[46] Pokud stěžovatel žalovanému vytýkal, že jeho příslušnost k Muslimskému bratrstvu nebyla hodnocena jako příslušnost k určité sociální skupině, Nejvyšší správní soud uvádí, že povaha této organizace je (i) politická. Příslušnost k této organizaci lze tedy posuzovat jako příslušnost ke skupině, která zastává určité politické názory. Nadto pozdější členství stěžovatele v FJP poukazuje na to, že stěžovatel měl v úmyslu vyjádřit sounáležitost s Muslimským bratrstvem nejen na „sociální“, ale též na politické úrovni. Z hlediska prospektivního rozhodování, jehož absence byla žalovanému výše vytknuta, nicméně není podle Nejvyššího správního soudu podstatné, zda Muslimské bratrstvo má být hodnoceno spíše jako „politická organizace“ či „sociální skupina“; lze totiž předpokládat, že pokud stěžovatel byl řadovým členem těchto organizací, bude objektivně spojován se všemi druhy činností, které uvedené organizace reprezentují.

[47] Co se týká námítky poukazující na nesprávné posouzení hrozby pronásledování soukromými osobami, zde se Nejvyšší správní soud přiklonil k závěrům žalovaného, že incidenty, které stěžovatel popisoval (fyzické napadení, zapálení domu, zabrání farmy) se nestaly na podkladě některého z azylově relevantních důvodů, nýbrž byly projevem „prosté“ kriminální činnosti gangů, usilujících o získání lukrativních pozemků v oblasti, kde měl stěžovatel svoji farmu. Tyto incidenty tedy nemohly být podkladem pro závěr o udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Tato skutečnost však neznámá, že by

tyto incidenty nebyly podstatné při posouzení možné hrozby vážné újmy ze strany těchto osob v případě návratu stěžovatele do země původu. V tomto ohledu je nutno posouzení žalovaného považovat rovněž za nedostatečné.

[48] Žalovaný se jednak vůbec nezabýval tím, zda stěžovateli v případě návratu nebude hrozit vážná újma ze strany těchto soukromých osob (gangů), jimiž byl v minulosti napaden. V rámci posouzení doplňkové ochrany dále chybí přesvědčivé úvahy o možnostech vnitřního přesídlení stěžovatele (to bylo již konstatováno výše), a konečně lze považovat za nesprávné a nedostatečné posouzení otázky, zda měl stěžovatel k dispozici účinnou ochranu proti původcům násilných skutků, resp. zda tuto ochranu bude případně mít zajištěnou i v případě svého návratu do země původu.

[49] Nejvyšší správní soud připomíná, že žadatel o mezinárodní ochranu může být odkázán na možné prostředky ochrany vnitrostátní, pokud původce pronásledování, resp. vážné újmy, lze podřadit pod soukromé osoby a současně, pokud lze důvodně předpokládat, že případná ochrana před nestátními původci pronásledování či vážné újmy bude účinná, a nikoliv pouze dočasná (k tomu srov. v kontextu ukončení mezinárodní ochrany rozsudek velkého senátu Soudní dvora EU ze dne 2. března 2010, Abdulla, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, body 72-73). Tomu bude zpravidla tehdy, pokud poskytovatel ochrany učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup (srov. § 2 odst. 5 zákona o azylu). Subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012 - 23), nicméně v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70).

[50] Z policejního protokolu, který žalovaný uznal jako důkaz prokazující stěžovatelem zmiňované incidenty ve vztahu k jeho majetku, je zřejmé, že stěžovatel se na příslušný policejní orgán obrátil několikrát, nicméně bylo mu sděleno, že jeho věc se nebude řešit z důvodu, že původci této kriminální činnosti jsou ve vysokém postavení. Z tohoto důkazu tedy vyplývá zřejmá neochota předmětné incidenty řešit a poskytnout stěžovateli ochranu. Ze zpráv o zemi původu jsou v tomto kontextu relevantní informace o činnosti policie, vyšetřování a stíhání trestných činů, tak např. ve Zprávě Ministerstva zahraničních věcí USA o Egyptě ze 13. 4. 2016 se poukazuje na problém oficiální beztrestnosti, slabé vyšetřovací schopnosti policie či prosté nevyšetřování trestných činů, obdobně vypovídá i Výroční zpráva Amnesty International 2015/2016 ze dne 24. 2. 2016. Informace shromážděné žalovaným však zároveň nelze považovat za dostatečné konkrétní, a to zejména v tom ohledu, aby bylo možné potvrdit argumentaci žalovaného (a krajského soudu), že účinným prostředkem ochrany by v případě stěžovatele mohla být stížnost na činnost policie. Posouzení otázky, zda by případná snaha stěžovatele obrátit se na orgány státní moci v zemi původu mohla být účinná, proto Nejvyšší správní soud považuje rovněž za nedostatečné a zároveň neodpovídající obsahu správního spisu.

V. Závěr a náklady řízení

[51] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalovaný se dostatečně nezabýval otázkou, zda stěžovatel nebude vystaven pronásledování pro svoji příslušnost k Muslimskému bratrstvu, resp. pro členství v FJP, a to za situace, kdy jsou relevantní obavy stěžovatele založeny na událostech, k nimž došlo až po odjezdu stěžovatele ze země původu. Krajský soud pochybil, pokud rozhodnutí žalovaného z tohoto důvodu nezrušil. Nejvyšší správní soud tedy pro uvedené pochybení v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu zrušil (výrok I.). Současně rozhodl též o zrušení rozhodnutí správního orgánu (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.) a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení (výrok II.). V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku, tj. vyhoví požadavku na prospektivní rozhodování o udělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu s ohledem na možné pronásledování stěžovatele pro jeho příslušnost k uvedeným organizacím, přičemž zohlední též výtky k dosud přijatému závěru o tom, že se stěžovatel může nacházet toliko v „nevýhodném postavení“ (a nehrozí mu tedy vážná újma). Tento závěr totiž aktuálním informacím o zemi původu stěžovatele v době vydání rozhodnutí žalovaného vůbec neodpovídal. V rámci tohoto rozhodování se žalovaný zaměří rovněž na možnost vnitřního přesídlení stěžovatele v zemi původu jakožto alternativy, kterou by bylo nutno (při splnění vytyčených podmínek) upřednostnit před udělením některé z forem mezinárodní ochrany. V případě, že neshledá důvody pro udělení azylu, v rámci posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany se zaměří na možnou vážnou újmu ze strany soukromých osob a dostatečně odůvodní dostupnost účinné ochrany proti původcům takové újmy.

[52] Za dané situace je soud povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Neúspěšný žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.). Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný. Z obsahu soudních spisů je patrné, že mu vznikly náklady na poštovním v celkové výši 115 Kč. Tuto částku je tedy žalovaný povinen stěžovateli zaplatit do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce (výrok IV.).

[53] V řízení o žalobě byl stěžovatel zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, která právo na odměnu za zastupování nemá, neboť nevykonává specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů ve smyslu § 35 odst. 2 s. ř. s. A jde-li o právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, z obsahu soudního spisu není patrné, že by jí nějaké vznikly. V řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 26. 7. 2019, č. j. 6 Azs 139/2019 - 27, ustanovil stěžovateli zástupce – advokáta Mgr. et Bc. Filipa Schmidta, LL.M. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát, přičemž je nutné vycházet z vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

[54] Ustanovenému zástupci soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (první porada s klientem včetně přípravy a převzetí věci a doplnění kasační stížnosti). Platí, že za každý úkon právní služby náleží zástupci mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5. a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního

tarifu]. Soud tedy přiznal zástupci stěžovatele odměnu ve výši 6 200 Kč a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem 6 800 Kč. Jelikož je zástupce stěžovatele registrovaným plátcem DPH, zvýšil soud odměnu o částku 1 428 Kč která odpovídá 21% sazbě této daně. Částka ve výši 8 228 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu